

VARSINAIS-SUOMEN SAIRAANHOITOPIIIRIN ALUSTAVA LAUSUNTO LUONNOKSESTA VALINNANVAPAUSSLAINSÄÄDÄNNÖKSI

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt 31.1.2017 päivätyllä lausuntopyynnöllä sairaanhoitopiirin lausuntoa luonnoksesta sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslainsäädännöksi. Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri haluaa tässä vaiheessa antaa alustavan lausunnon lakiluonnoksesta ja lopullisen lausunnon myöhemmin määräaikaan mennessä.

Sairaanhoitopiirin näkemyksen mukaan asiakkaan valinnan vapaus on lähtökohtaisesti kannatettava asia.

Koska lakiluonnos on annettu keskeneräisenä, on vaikeaa tehdä selkeitä johtopäätöksiä niistä sairaanhoitopiirin toimintaa koskevista muutoksista, joita lakiluonnoksen mukainen valinnanvapaus voisi aiheuttaa.

Eriytyinen huolestamme koskee suunnitelmaa, jossa sote-keskuksessa tuotettaisiin hyvin laajat erikoislääkäreiden konsultaatio- ja vastaanottopalvelut. Sinänsä ne voivat parantaa hoidon laatua ja lisätä integraatiota perus- ja erikoistason hoidon välillä, mutta näemme samalla, että tähän liittyy riski keskitetyn erikoissairaanhoidon toiminnoille haitallisesta kilpailusta henkilökunnasta ja potilaista. Sote-keskusten erikoislääkäripalvelujen merkittävä lisääminen voi aiheuttaa liikelaitoksiin ja sairaaloihin lääkärivajetta. Kontrollioimaton valinnanvapaus ja sen aiheuttama kilpailu voivat pahimmillaan johtaa nykyisen erikoissairaanhoidon pirstoutumiseen.

Jos asiakassetelillä tuotetut tai muuten suoran valinnan piiriin kuuluvat erikoissairaanhoidon palvelut tulee yhtiöittää, joudumme käytännössä eriyttämään Tyksin osia ja siten aiheuttamaan omaan toimintaamme uusia rajapintoja. Sama ongelma koskee palveluita, jotka kuuluvat liikelaitoksen tuotantovastuulle, mutta joita voisi saada myös henkilökohtaisella budjetilla.

Meille on lakiluonnoksen pohjalta epäselvää, mikä on diagnostisten palvelujen asema sote-uudistuksessa, joudummeko jakamaan diagnostisten palvelujemme yksiköt kahteen osaan, liikelaitokselle palveluja tuottavaan osaan ja sote-keskuksia palvelemaan osaan. Tällöin menettäisimme osan nykyisistä mittakaava-eduista ja tuotannon tehokkuudesta.

Huomioiden sote-uudistuksen tavoitteet kuten asiakaskeskeisyyden ja hoidon saatavuuden lisäämisen sekä kustannusten hillinnän, jää lakiluonnoksen pohjalta epäselväksi, mitkä todelliset mahdollisuudet maakunnalla on ohjata valinnanvapautta siten, että tuetaan tavoitteiden saavuttamista.

Yliopistosairaalana meitä askarruttaa myös se, että valinnanvapaus johtaa sellaiseen monituottajamalliin, jossa opetuksen, koulutuksen ja tutkimuksen koordinaatio kohtaa entistä useampia rajapintoja. Myös valinnanvapauslain luonnoksessa tulisi kuvata rakenteet, joilla koulutuksen ja tutkimuksen asema turvataan.

Esitämme edelleen harkittavaksi, että kunnille annettaisiin muiden toimijoiden tavoin mahdollisuus toimia osakkaana sote-palveluja tuottavassa yhtiössä.

Valinnanvapauslain vaikutusten arviointi jää tässä vaiheessa siis puutteelliseksi, koska monet sen yksityiskohdat täsmentyvät vasta jatkovalmistelun yhteydessä. Sen vuoksi esitämme, että lakiehdotus tulisi lähettää jatkovalmisteltavaksi edellä mainittujen kysymysten pohjalta ja asianmukaisten vaikutusarviointien laatimiseksi. Lakiehdotukseen tulisi määritellä sellainen siirtymäaika, jona aikana nykyinen julkinen erikoissairaanhoido voidaan järkevällä tavalla järjestää vastaamaan valinnanvapauden vaatimuksia, huomioiden asiaan liittyvät sisällölliset, rahoitukselliset ja tekniset muutokset.